Valiokunnan mietintö UaVM 8/2017 vp─ HE 75/2017 vp

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle poliittisesta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kuuban tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle poliittisesta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kuuban tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 75/2017 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- osastopäällikkö Kimmo Lähdevirta, ulkoasiainministeriö
- ulkoasiainsihteeri Anu Korppi, ulkoasiainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi joulukuussa 2016 allekirjoitetun poliittisesta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kuuban tasavallan välillä tehdyn sopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määrittelyt poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä muun muassa kaupan, talouskehityksen ja kestävän kehityksen sekä demokratian, ihmisoikeuksien ja hyvän hallintotavan aloilla. Sopimus sisältää myös Euroopan unionin ulkopolitiikan kannalta keskeisiä velvoitteita, muun muassa yleiset sitoumukset ihmisoikeuksista, demokratian periaatteista ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisesta, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisestä ja terrorismin torjunnasta.

Kuuban kanssa tehty poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeva sopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Kyseessä on ensimmäinen Euroopan unionin ja Kuuban välinen sopimus.

Valmis
5.0

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sisäisten oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Käsiteltävänä oleva Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kuuban välinen poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeva sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2016. Nyt tehty sopimus on ensimmäinen sopimus EU:n ja Kuuban välillä, ja sen tarkoituksena on luoda aiempaa selkeämmät puitteet EU:n ja Kuuban välisille suhteille. Sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä luovuttiin vuodesta 1996 voimassa olleesta EU:n yhteisestä kannasta koskien Kuubaa.

Poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeva sopimus on laaja-alainen sekasopimus, jossa osapuolina ovat sekä EU että sen jäsenvaltiot. Sopimuksen keskeisenä tavoitteena on EU:n ja Kuuban välisen laaja-alaisen kumppanuuden vahvistaminen kehittämällä osapuolten välistä poliittista, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä. Sopimuksen arvioidaan lisäävän EU:n ja Kuuban välistä vuorovaikutusta ja konkreettista yhteistyötä useilla osa-alueilla poliittisen vuoropuhelun kautta. Sopimus myös vahvistaa EU:n läsnäoloa ja painoarvoa Karibian alueella.

Sopimus ei ole varsinainen kauppasopimus, mutta siihen sisältyy myös kaupallista yhteistyötä koskeva osio EU:n ja Kuuban välisten kauppa- ja taloussuhteiden edistämiseksi Maailman kauppajärjestön WTO:n sopimusten periaatteiden mukaisesti.

Suomen kannalta sopimus luo pohjan myös Suomen ja Kuuban välisen yhteistyön laajentamiselle. Suomen ja Kuuban välinen kauppa on tällä hetkellä vähäistä, mutta sopimuksen tavoite ennustettavampien ja läpinäkyvämpien kaupallistaloudellisten olosuhteiden luomisesta toimii tärkeänä pohjana myös Suomen ja Kuuban kaupallisen yhteistyön potentiaalin kasvattamiselle.

Sopimus sisältää poliittiset vakiolausekkeet, jotka koskevat ihmisoikeuksia, joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä, pienaseita ja kevyitä aseita, kansainvälistä rikostuomioistuinta ja terrorismin torjuntaa. Demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen sekä joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen liittyvien kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen ovat sopimuksen olennaisia osia.

Ulkoasiainvaliokunta katsoo poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevan sopimuksen vahvistavan EU:n ja Kuuban välisiä suhteita. Samalla se vahvistaa osaltaan sopimusvaraista kansainvälistä järjestelmää ja korostaa kansainvälisen oikeuden tärkeyttä. Valiokunta korostaa poliittisen vuoropuhelun keskeisyyttä Kuuban kanssa sopimuksen määrittämillä tärkeillä osa-alueilla, kuten demokratian ja ihmisoikeuksien edistäminen sekä hyvän hallinnon mukaisten käytäntöjen edistäminen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 75/2017 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.*
>
> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 75/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Helsingissä 29.9.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Tiina Elovaara si
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Tom Packalén ps
jäsen Lenita Toivakka kok
jäsen Erkki Tuomioja sd
jäsen Jutta Urpilainen sd
jäsen Stefan Wallin r
jäsen Ben Zyskowicz kok
varajäsen Susanna Huovinen sd
varajäsen Ilkka Kanerva kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala